

Державний торговельно-економічний
університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Публічне управління у сфері гуманітарного розвитку держави

Студентки 4 курсу, 19 групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
освітньої програми «Публічне
управління та адміністрування»

Висоцької
Аміни
Олександрівни

Науковий керівник
д.е.н., доцент

Новікова
Наталя
Леонідівна

Гарант освітньої програми
к.держ.упр.

Динник
Іринна
Петрівна

Київ 2023

Державний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Освітня програма: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри _____

«30» грудня 2022 р.

Завдання на випускню кваліфікаційну роботу студентці

Висоцькій Аміні Олександрівні

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи: «Публічне управління у сфері гуманітарного розвитку держави»

Затверджена наказом ректора від «26» грудня 2022 р. № 3711

2. Строк здачі студентом закінченої роботи: 12.05.2023

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Метою роботи є поглиблення теоретичних засад публічного управління у сфері гуманітарного розвитку держави та розроблення рекомендацій щодо його вдосконалення в Україні

Об'єктом дослідження є процес публічного управління в сфері гуманітарного розвитку держави

Предметом дослідження є теоретичні та прикладні аспекти здійснення публічного управління у сфері гуманітарного розвитку держави

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ОЦІНКА ТЕНДЕНЦІЙ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ГУМАНІТАРНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

1.1. Основні пріоритети гуманітарного розвитку України

1.2. Характеристика діяльності Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій в сфері гуманітарного розвитку

РОЗДІЛ 2. ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ГУМАНІТАРНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

2.1. Моніторинг та оцінювання діяльності Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій в сфері гуманітарного розвитку

2.2. Розроблення заходів удосконалення діяльності Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій в сфері гуманітарного розвитку

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

5. Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 24.11.2022	24.11.2022
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 30.12.2022	30.12.2022
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.03.2023	20.03.2023
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.04.2023	20.04.2023
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи	До 10.05.2023	10.05.2023
6	Підготовка письмового відгуку на випускну кваліфікаційну роботу	До 10.05.2023	10.05.2023
7	Зовнішнє рецензування випускної кваліфікаційної роботи	До 12.05.2023	12.05.2023
8	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	12-05. 17.2023	12-05. 17.2023
9	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 22.05.2023	До 22.05.2023
10	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання «30» грудня 2022 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи
Новікова Наталя Леонідівна

8. Гарант освітньої програми Динник І.П.

9. Завдання прийняв до виконання студент Висоцька А.О.

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи:

Випускна кваліфікаційна робота написана на актуальну тему

Випускна кваліфікаційна робота Висоцької Аміни Олександрівни на тему: «Публічне управління у сфері гуманітарного розвитку» відповідає темі та носить актуальний характер. Автором опрацьовано значний масив вітчизняних та зарубіжних інформаційних джерел, що дало змогу розкрити сутність заявленої теми.

У першому розділі автором надана оцінка тенденцій публічного управління в сфері гуманітарного розвитку в Україні, визначено основні пріоритети гуманітарного розвитку України Другий розділ ВКР присвячено пошуку публічно-управлінських рішень щодо удосконалення публічного управління у сфері гуманітарного розвитку України.

Зміст та структура роботи розкривають тему, робота виконана відповідно до вимог та рекомендована до захисту з позитивною оцінкою, а її автор Висоцька Аміна Олександрівна заслуговує на присвоєння ступеня бакалавр зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи _____

Відмітка про попередній захист Динник Ірина Петрівна _____

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу:

Випускна кваліфікаційна робота студентки Висоцької А.О. може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми: Динник І.П. _____

Завідувач кафедри: Новікова Н.Л. _____

«12» травня 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ОЦІНКА ТЕНДЕНЦІЙ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ГУМАНІТАРНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ.....	9
1.1. Основні пріоритети гуманітарного розвитку України.....	9
1.2. Характеристика діяльності Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій в сфері гуманітарного розвитку.....	15
РОЗДІЛ 2. ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ГУМАНІТАРНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	25
2.1. Моніторинг та оцінювання діяльності Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України в сфері гуманітарного розвитку.....	25
2.2. Розроблення заходів удосконалення діяльності Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій в сфері гуманітарного розвитку.....	35
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	44
ДОДАТКИ.....	50

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлена проведенням теоретичного обґрунтування і практичних рекомендацій з удосконалення механізмів публічного управління у сфері гуманітарного розвитку в Україні в умовах широкомасштабної агресії.

Державна політика в гуманітарній сфері в Україні має бути спрямовано на соціально-економічну підтримку населення та, особливо, окремих її груп – тимчасово-переміщених осіб (ТПО) [29]. Створення умов належного функціонування та розвитку освіти, науки і культури, реалізації духовних потреб особистості, всебічну й максимальну самореалізацію, а також на формування, розвиток і збереження загальноцивілізаційних цінностей. Успіх реалізації цієї політики залежить від ефективності функціонування системи публічного управління й передбачає розроблення й упровадження концептуально-стратегічних і програмних документів довгострокового курсу розвитку гуманітарної сфери в умовах війни, удосконалення відповідних механізмів державного управління.

Гуманітарна сфера є надзвичайно складною у своїй структурній побудові, що зумовлює наявність величезної кількості векторів публічного управління та необхідність формування виваженої, але багатоступінчастої державної політики.

Слід зазначити, що пріоритети гуманітарного розвитку в Україні потребують перегляду та оновлення в нових умовах функціонування держави. Розвиток вітчизняної гуманітарної сфери протягом усього періоду незалежності країни відбувається в суперечливих соціально-економічних і політичних умовах, що спричиняють виникнення руйнівних соціальних ефектів, таких як війна, корупція, політизація управління, нерівність розвитку регіонів, як наслідок – нерівність в отриманні якісних послуг в соціальній сфері. Наявність суттєвих недоліків у нормативно-правовому регулюванні відносин суб'єктів, задіяних у гуманітарній сфері, відсутність стійкої організаційної структури державного управління, постійне реформування й недофінансування освіти, науки і культури, вразливість створеної системи соціального захисту працівників гуманітарної сфери, слабка їх

умотивованість щодо діяльності свідчать про неефективність функціонування механізмів державного управління, чим і зумовлюється актуальність обраної теми дослідження.

Проблематика розвитку гуманітарної сфери як предметної галузі публічного управління знайшла своє відображення в працях багатьох учених, зокрема таких, як М. Баюк, Н. Белашова, В. Гошовська, Л. Губернський, В. Дзоз, С. Кіндзерський, М. Латинін, Ю. Стельмашук, О. Степанко та інші.

Відсутність єдиного підходу до визначення сутності гуманітарної сфери в науковому середовищі є вагомим недоліком для розроблення практичних заходів під час формування гуманітарної політики держави та багато в чому зумовлює низьку ефективність механізмів державного управління в зазначеній сфері.

Позиція О. Степанко щодо того, що «... базовими елементами гуманітарної сфери мають бути фундаментальні галузі – освіта, наука, культура та їхні підгалузі: виховання, інформаційне середовище, дозвілля, релігія, етнічні відносини» [32, с. 202–203].

Л. Губернський, В. Андрущенко та М. Михальченко дають більш узагальнене тлумачення гуманітарної сфери, розуміючи під нею «... окрему сферу суспільного буття, а суспільне буття як таке, схарактеризоване крізь призму пріоритетів людини і людських цінностей. Ця сфера перебуває на перетині систем забезпечення людських інтересів» [5, с. 487].

Ю. Стельмашук вказує, що соціально-гуманітарна сфера – це сфера реалізації людиною особистісного потенціалу, а державне регулювання цієї сферою можна визначити як здатність держави розвивати громадянське суспільство, захищаючи в такий спосіб інтереси громадян і підвищуючи рівень стабільності соціальних процесів [31, с. 94–95].

М. Латинін вважає, що складовим елементом будь-якого механізму публічного управління в гуманітарній сфері обов'язково є системний зв'язок між функціональним призначенням і завданнями самої державної політики із інституційним складником її реалізації [21].

Така позиція цілком мною підтримується, оскільки саме через інституційний складник можливо додатково розкрити сутність механізму публічного управління в гуманітарній сфері та складові елементи останньої.

Усе вищевикладене визначає актуальність вибору теми дослідження, її теоретичну та практичну значимість.

Метою роботи є поглиблення теоретичних засад публічного управління у сфері гуманітарного розвитку держави та розроблення рекомендацій щодо його вдосконалення в Україні.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення таких дослідницьких завдань:

- визначити основні пріоритети гуманітарного розвитку України;
- надати характеристику діяльності Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України у сфері гуманітарного розвитку;
- здійснити моніторинг та оцінювання діяльності Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України у сфері гуманітарного розвитку;
- запропонувати заходи удосконалення діяльності Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України у сфері гуманітарного розвитку.

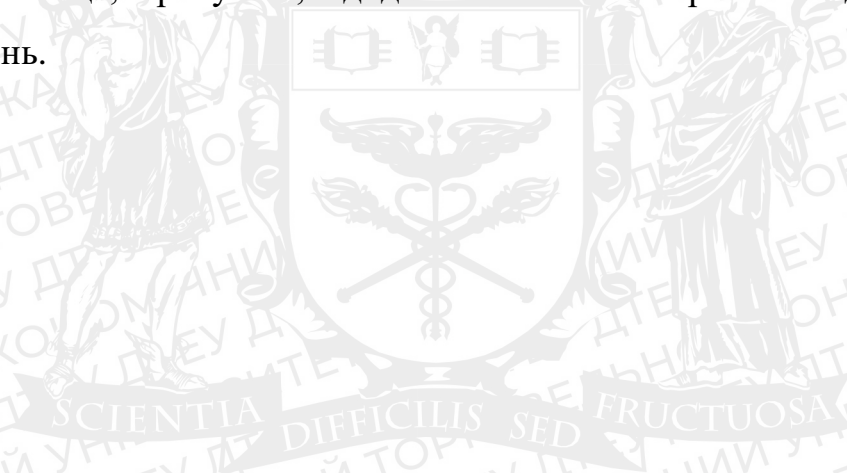
Об'єктом дослідження є процес публічного управління в сфері гуманітарного розвитку держави.

Предметом дослідження є теоретичні та прикладні аспекти здійснення публічного управління у сфері гуманітарного розвитку держави.

Методи дослідження. Для вирішення визначених завдань, у процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Під час визначення основних пріоритетів гуманітарного розвитку України було використано описовий метод та порівняння. При наданні характеристики діяльності Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України у сфері гуманітарного розвитку, основним методом був структурний аналіз.

Для проведення моніторингу та оцінювання діяльності Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України у сфері гуманітарного розвитку використовувався аналітичний метод. При запропонуванні заходів удосконалення діяльності Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України у сфері гуманітарного розвитку був використаний прогностичний метод, що передбачав узагальнення отриманих характеристик опрацьованих матеріалів для формулювання висновків та пропозицій.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатку. Повний обсяг роботи становить 50 сторінок, з них 45 сторінка основного тексту. Робота включає 7 таблиць, 9 рисунків, 1 додаток. Список використаних джерел налічує 50 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ОЦІНКА ТЕНДЕНЦІЙ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ГУМАНІТАРНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

1.1 Основні пріоритети гуманітарного розвитку України

Рівень розвитку сучасних держав, в першу чергу, залежить від рівня розвитку людського капіталу суспільства, а також швидкості реакції відповідної групи соціуму на використання можливостей, що є продуктом постійних глобальних, регіональних, локальних змін. Світові тенденції підтверджують, що на сьогодні, основою парадигми публічного управління є людина. Це, в свою чергу, обумовлює перед урядами країн завдання щодо побудови та забезпечення сприятливого середовища, необхідного для розвитку та самореалізації громадян, захисту їх прав та свобод.

Враховуючи це, в Україні відбувається процес змін, що полягає у формуванні та реалізації державної політики відповідно до загальноєвропейських вимог з метою забезпечення повноправного входження до кола європейських цивілізованих країн, з якими Україну об'єднують спільні цінності, європейська ідентичність, історія, географія та культура.

Основна мета гуманітарного розвитку держави – це удосконалення суспільства в цілому, та забезпечення розкриття потенціалу кожного із його членів шляхом впровадження відповідних державно-управлінських дій [2].

Дослідження сучасного стану гуманітарного розвитку України, визначення світових трендів у даній сфері як основи формування актуальної, вимогам часу та потребам суспільства, державної політики, насамперед, потребує уточнення понятійно-категоріального апарату.

В Енциклопедичному словнику з державного управління [10, с.127] та в Енциклопедії державного управління [11] наведено визначення наступних категорій: «гуманітарна політика», «гуманітарна криза (катастрофа)», «гуманітарна парадигма», «безпека гуманітарна», «державне управління гуманітарною безпекою» (подано в табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Основні поняття у сфері гуманітарного розвитку держави

Поняття	Підхід до визначення сутності
1	2
Гуманітарна політика	<p>Система цілеспрямованої, регулюючої, організуючої, координуючої діяльності суб'єктів, спрямована на забезпечення оптимального функціонування та розвитку гуманітарної сфери життєдіяльності суспільства, соціального, духовного життя, соціальних та духовних відносин [10,с.137]</p> <p>Система принципів, цілей, механізмів, послідовних заходів, що мають на меті створення умов для соціально-гуманітарного розвитку суспільства, соціальної, інтелектуально-духовної безпеки людини й суспільства, реалізацію її соціальних, духовних потреб, формування і збагачення творчого потенціалу особи, всебічну самореалізацію її сутнісних сил, соціодинаміку освіти, науки, культури тощо [10, с.137]</p> <p>Система діяльності, що має на меті всебічне сприяння створенню, розвиткові та збереженню духовних (як загальнолюдських, загальноцивілізаційних, так і національних) цінностей [13, с.107]</p>
	Сукупність різноманітних заходів, дій, форм діяльності спрямованих на «оплоднення» суспільного буття, створення умов для самореалізації соціального, духовного потенціалу людини, особистості [13, с.103]
	Це система цілеспрямованої діяльності суб'єктів, що має за мету духовний розвиток суспільства – освіти, науки, культури, релігійного життя тощо, задоволення духовних потреб людини [13, с.103]
Гуманітарна криза (катастрофа)	Порушення усталеного життя великої групи людей (верстви, громади чи навіть нації), коли різко обмежується нормальне забезпечення їх продовольством, житлом, одягом, скорочується санітарне обслуговування тощо. Може виникнути в результаті соціальних заворушень, воєнних дій, стихійного лиха, техногенної катастрофи, внаслідок чого великі маси людей бувають змушені лишати місця постійного проживання, руйнується інфраструктура життєзабезпечення, загострюється проблема дотримання порядку, суспільної безпеки й управління [10, с.137]
Гуманітарна парадигма	Система цілеспрямованої, регулюючої, організуючої, координуючої діяльності суб'єктів, яка спрямована на забезпечення оптимального функціонування та розвитку гуманітарної сфери життєдіяльності населення, його соціального і духовного життя та взаємовідносин. Природна властивість людей нести іншим користь виявляється за двох умов: 1) цьому не будуть перешкоджати; 2) штучно не позбавлятимуть можливості робити все відповідно до розуму й честі [12,с.123]
Державне управління гуманітарною безпекою	Це здійснюваний органами державної влади безпосередній вплив на процеси гуманітарного розвитку, комплекс засобів, скоординованих дій і заходів з боку держави, що здійснюються з метою розробки та реалізації стратегії гуманітарної безпеки та цілеспрямованих рішень щодо захисту життєво важливих інтересів соціуму від внутрішніх і зовнішніх загроз [12, с.168]
Безпека гуманітарна	Захищеність цілей, ідеалів, цінностей і традицій, способу життя і культури людини, соціальних груп, суспільства в цілому, за якої забезпечується їх нормальна життєдіяльність, стійке функціонування, зокрема дотримання прав, свобод незалежно від раси і статі, етнічної належності, мови і релігії [12, с.47]

Джерело: складено автором на основі даних [10; 12; 13]

Досить часто терміни, які визначені різними авторами, суперечать один одному, що призводить до зниження ефективності державного управління в цілому, та особливо державно-управлінських комунікацій та навчання, зокрема. Вивчення зазначених понять дозволяє здійснити спробу їх узгодження з позицій системи державного управління. Задля забезпечення процесу творення достовірних понять, в умовах пришвидшення розвитку науково-технічного прогресу та появи нових явищ, необхідним є розмежування основних категорій, де базовою основою виступає ємність та раціональність існуючого понятійно-категоріального апарату та взаємоузгодження нових категорій із усталеними.

Рис. 1.1. Співвідношення основних категорій у системі державного управління гуманітарною сферою

Джерело: складено автором на основі даних [2; 4;]

Співвідношення основних категорій у системі державного управління гуманітарною сферою наведено на рис. 1.1.

На рис. 1.1. здійснено спробу узгодження основних категорій у системі державного управління гуманітарною безпекою. Зокрема, державне управління гуманітарною безпекою є поняттям ширшим ніж гуманітарна політика, об'єктом якої, у свою чергу, є гуманітарна сфера. Натомість, об'єктом державного управління гуманітарною безпекою є гуманітарна безпека, що включає в себе і гуманітарну сферу. Зазначені поняття, з одного боку, чинять вплив на формування гуманітарної парадигми, а з іншого боку, гуманітарна парадигма визначає їх зміст та тенденції розвитку у конкретному часовому проміжку, що в свою чергу, призводить до розвитку або деградації у гуманітарній сфері. Тобто поняття гуманітарна парадигма перебуває у постійному взаємозв'язку із процесом державного управління у гуманітарній сфері. Дії та /або бездіяльність суб'єктів державного управління у гуманітарній сфері впливають на її стан, що призводить до гуманітарного розвитку або гуманітарної кризи.

Одним із провідних напрямів гуманітарного розвитку України є цілеспрямоване формування нової якості життя громадян. Ця нова якість полягає у створенні умов для належної реалізації можливостей та здібностей кожного члена суспільства шляхом забезпечення можливостей для продуктивної зайнятості та отримання доходу, який відповідає значимості цієї праці для суспільства та спроможний гарантувати йому гідний рівень життя та задоволення фізичних та духовних потреб [14].

Основним механізмом забезпечення довгострокової самодостатності та конкурентоспроможності України у глобалізованому світі має стати формування нової якості життя людини на основі якісного розвитку людського потенціалу нації, що зумовлює необхідність збільшення інвестування в людський капітал, розвиток соціальної інфраструктури та підвищення якості життя найбільш чисельних (а не лише найбільш вразливих) прошарків населення як підґрунтя для формування середнього класу – основи стабільності суспільства.

Практична реалізація такого принципу перетворює соціальну політику на один з провідних чинників гуманітарного розвитку, робить її дієвою складовою стратегії досягнення національної солідарності. Підвищення якості життя має досягатися комплексом економічних, соціальних та соціокультурних заходів.

Реалізацію публічного управління у сфері гуманітарного розвитку держави покладено на державні органи, які передбаченні чинним законодавством України.

Отже, інституційний складник механізму державного управління гуманітарною сферою можна відобразити на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Основні елементи інституційного прояву механізму публічного управління в гуманітарній сфері

Джерело: складено автором на основі даних [5; 7]

Всі наведені Міністерства мають власну предметну сферу відповідальності, але всі вони в той чи інший спосіб здійснюють управління в конкретній підгалузі гуманітарної сфери.

Вдосконалення підходів до розроблення механізмів державного управління гуманітарною сферою в Україні, теоретично обґрунтовання необхідності

удосконалення моделі державного управління розвитком гуманітарної сфери, законодавчого закріплення відокремлення її з-поміж інших сфер суспільної життєдіяльності з чітко визначеними складовими (галузями) передбачає побудову концептуальної моделі публічного управління розвитком гуманітарної сфери (рис. 1.3.)

Рис. 1.3. Концептуальна модель публічного управління у сфері гуманітарного розвитку в державі

Джерело: складено автором на основі даних [32; 36]

Основним механізмом забезпечення довгострокової самодостатності та конкурентоспроможності України у глобалізованому світі має стати формування нової якості життя людини на основі якісного розвитку людського потенціалу нації, що зумовлює необхідність збільшення інвестування в людський капітал, розвиток соціальної інфраструктури та підвищення якості життя найбільш чисельних (а не

лише найбільш вразливих) прошарків населення як підґрунтя для формування середнього класу – основи стабільності суспільства.

Використання вищезазначеної моделі дає змогу державі, в особі її інституцій, при належній економічній базі, забезпечувати основні пріоритети гуманітарного розвитку, а саме:

- Впровадження високих соціальних стандартів життя;
- Пріоритет прав людини та громадянських свобод як критерій оцінки ефективності діяльності держави та рівня розвитку суспільних відносин у країні
- Рівність прав і свобод людини;
- Вільний доступ широких верств суспільства до культурних надбань;
- Забезпечення діалогу держави і громадянського суспільства.

Важливо також констатувати той факт, що, враховуючи подібну складність системи державного управління в гуманітарній сфері, є логічна потреба та необхідність у розробленні такої програми розвитку гуманітарної сфери, яка комплексно визначатиме основні тренди та напрями, а галузево вирізнятиметься деталізацією соціально-економічних показників витратної частини фінансування потреб гуманітарної політики з основними стандартами та цілями, яких має досягнути держава задля забезпечення переходу суспільної формації на наступний рівень соціально-економічного розвитку держави.

1.2 Характеристика діяльності Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України в сфері гуманітарного розвитку

Попередньо Міністерство було утворене Урядом 20 квітня 2016 року шляхом злиття Державного агентства з питань відновлення Донбасу і Державної служби з питань АР Крим та Севастополя під назвою Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України (МТОТ) [46].

2 вересня 2019 року Уряд приєднав МТОТ до Міністерства у справах ветеранів, тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб.

Згідно з постановою Кабміну від 11 березня 2020 року № 212 Уряд відмінив рішення про реорганізацію Міністерства з питань тимчасово окупованих територій

та внутрішньо переміщених осіб шляхом приєднання до Міністерства у справах ветеранів, тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб і перейменував Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України на Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. В постанові було зазначено, що Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій реалізуватиме державну політику з питань тимчасово окупованих територій у Донецькій і Луганській областях та тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя [46].

Мінреінтеграції є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Міністерство забезпечує формування та реалізує державну політику з питань тимчасово окупованих територій України та прилеглих до них територій, допомогу внутрішньо переміщеним особам (ВПО), громадянам України, які перебувають на деокупованих територіях (ДОТ), на територіях, які тимчасово окуповані (ТОТ), українським біженцям за кордоном і насильно депортованим громадянам України [24].

З початку повномасштабного вторгнення РФ одна з основних місій Мінреінтеграції полягає у гуманітарному реагуванні на проблеми людей, які постраждали через війну. Насамперед йдеться про внутрішньо переміщених осіб і мешканців прифронтових територій.

В Мінреінтеграції було створено та реорганізовано ряд департаментів та директоратів, які забезпечують виконання та реалізацію державних програм та заходів в гуманітарній сфері, координацію роботи з іноземними партнерами, міжнародними урядовими та гуманітарними організаціями.

Ілюстрацією змін в організації роботи Мінреінтеграції варто ознайомитися із новою структурою міністерства (рис.1.4).

В результаті координації діяльності Мінреінтеграції з міжнародним співтовариством були зроблені, вражаючи за своїм масштабом кроки, розгорнувши в Україні діяльність міжнародних гуманітарних організацій, якими забезпечується

всєбічна підтримка та допомога особам постраждалим від наслідків збройного конфлікту.

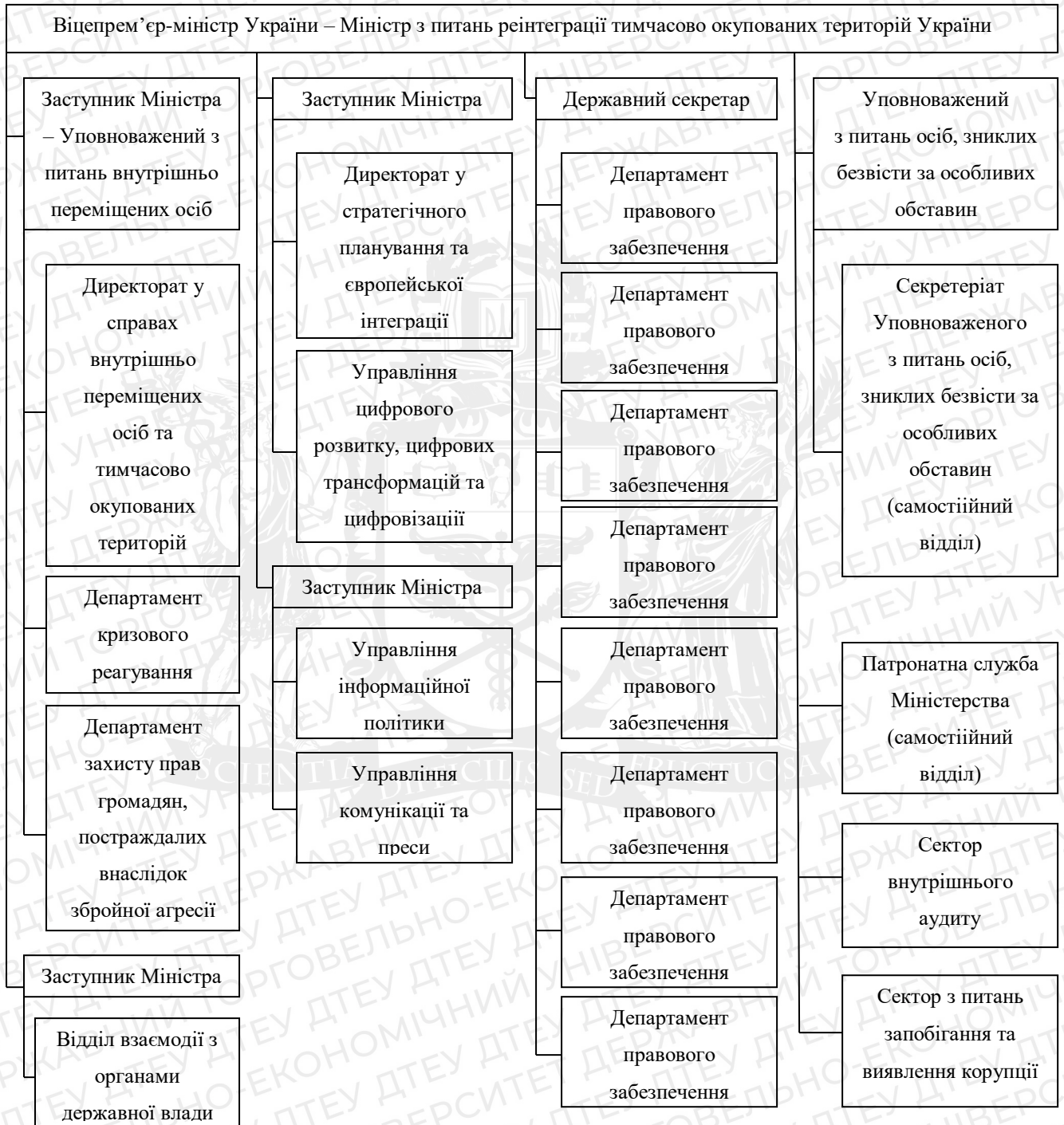

Рис. 1.4. Структура Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України

Джерело: складено автором на основі даних [24]

В структурі Мінреінтеграції присутні допоміжні та основні департаменти/директорати.

До основних варто віднести:

1. Директорат у справах внутрішньо переміщених осіб та тимчасово окупованих територій.

Основним завданням Директорату є здійснення заходів, направлених на забезпечення формування та реалізацію державної політики з питань:

- Внутрішньо переміщених осіб з тимчасово окупованих територій України та громадян України, які покинули своє місце проживання на тимчасово окупованих територіях України внаслідок або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту та/або тимчасової окупації частини території України, сприяння реалізації їх прав і свобод та створення умов для добровільного повернення таких осіб до покинутого місця проживання або інтеграції за новим місцем проживання;
- Доступу внутрішньо переміщених осіб, цивільного населення, що проживає вздовж лінії розмежування та на тимчасово окупованих територіях України до адміністративних та публічних послуг; відновлення адміністративних послуг на тимчасово окупованих територіях України в процесі їх реінтеграції, а також прилеглих до них територіях, визначення пріоритетних напрямів їх вдосконалення.

2. Директорат у справах внутрішньо переміщених осіб та тимчасово окупованих територій.

Основним завданням Директорату є здійснення заходів, направлених на забезпечення формування та реалізацію державної політики з питань:

- Внутрішньо переміщених осіб з тимчасово окупованих територій України та громадян України, які покинули своє місце проживання на тимчасово окупованих територіях України внаслідок або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту та/або тимчасової окупації частини території України, сприяння реалізації їх прав і свобод та створення умов для добровільного повернення таких осіб до покинутого місця проживання або інтеграції за новим місцем проживання;
- Доступу внутрішньо переміщених осіб, цивільного населення, що проживає вздовж лінії розмежування та на тимчасово окупованих територіях України

до адміністративних та публічних послуг; відновлення адміністративних послуг на тимчасово окупованих територіях України в процесі їх реінтеграції, а також прилеглих до них територіях, визначення пріоритетних напрямів їх вдосконалення.

3. Департамент кризового реагування.

До складу Департаменту кризового реагування входять п'ять відділів та сектор:

- відділ менеджменту кризових ситуацій
- відділ координації роботи коллцентру
- відділ зв'язків з громадянами, що потрапили у кризову ситуацію
- відділ відновлення інфраструктури
- відділ у справах депортованих
- сектор гуманітарного розмінування

Основним завданням Департаменту кризового реагування є участь у забезпеченні формування та реалізації державної політики з питань:

- дотримання норм міжнародного гуманітарного права на всій території України;
- захисту прав і свобод осіб, які порушено внаслідок тимчасової окупації частини території України або втрати контролю над її частиною;
- координації діяльності з надання гуманітарної допомоги цивільному населенню під час збройного конфлікту;
- координації заходів з організації гуманітарних коридорів для забезпечення безпечного транзиту гуманітарної допомоги на тимчасово окуповану територію та/або надання медичної допомоги цивільному населенню та пораненим на тимчасово окупованій території та/або евакуації цивільного населення, поранених та загиблих з тимчасово окупованої території;
- здійснення заходів з протимінної діяльності.

4. Департамент захисту прав громадян, постраждалих внаслідок збройної агресії.

До складу Департаменту захисту прав громадян, постраждалих внаслідок збройної агресії входять чотири відділи:

- відділ підтримки звільнених оборонців України
- відділ прав людини і незаконно утриманих осіб
- відділ санкційної політики
- відділ аналітики

Основними завданнями Департаменту захисту прав громадян, постраждалих внаслідок збройної агресії є:

- забезпечення формування та реалізація державної політики з питань тимчасово окупованих територій України та захисту прав населення, що на них проживає, кінцевою метою якої є їх реінтеграція в єдиний конституційний простір України;
- участь у формуванні та реалізації державної політики щодо захисту прав і свобод осіб, які порушено внаслідок тимчасової окупації частини території України або втрати контролю над її частиною;
- сприяння реалізації прав і свобод громадян України, які проживають на тимчасово окупованих територіях України, а також прилеглих до них територіях.

Основними напрямками роботи Мінреінтеграції є:

1. Кризове реагування;
2. Соціальний і правовий захист внутрішньо переміщених осіб;
3. Діяльність Уповноваженого з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.
4. Робота гарячих ліній.
5. Національне інформаційне бюро.
6. Допомога звільненим з полону.
7. Гуманітарна допомога постраждалим від війни.
8. Захист інформаційного суверенітету України.
9. Санкційна політика.
10. Облік завданих збройною агресією збитків.
11. Протимінна діяльність.
12. Нормотворча діяльність.

13. Міжнародна діяльність.

Варто зазначити, що окрім, суто, декларативних є і практичні кроки, зроблені Мінреінтеграції, які виражаються в конкретних цифрах щодо реалізації гуманітарної політики держави. Для аналізу ефективності роботи структурних підрозділів Мінреінтеграції варто розглянути абсолютні та кількісні показники, відповідно до основних напрямків роботи Міністерства з моменту початку широмасштабної агресії з боку рф від 24 лютого 2022 року. (табл. 1.2)

Таблиця 1.2

Напрями роботи Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України з початку широмасштабної агресії з боку рф від 24 лютого 2022 року

Напрямок	Досягнення
Кризове реагування	З перших тижнів повномасштабного вторгнення організовано 165 гуманітарних коридорів, якими за березень-травень евакуйовано понад 350 тисяч цивільних осіб: переважно жінок, дітей і літніх людей, у тому числі цивільних осіб з Азовсталі.
	Забезпечено роботу Координаційних штабів з питань евакуації цивільного населення з небезпечних територій, в межах роботи евакуйовано понад 150 тисяч осіб.
	У квітні 2022 року створено інститут Уповноваженого з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин. Створено 7 спеціальних груп з пошуку тіл, речей і документів загиблих осіб, якими здійснено понад 50 виїздів на деокуповані території, в результаті яких ексгумовано більш як 700 тіл (останків), речей і документів. Уповноваженим організовано 16 передач тіл загиблих, у результаті яких забезпечено репартацію 869 тіл (останків) загиблих у зв'язку зі збройною агресією проти України.
Захист прав осіб, постраждалих від війни	У червні 2022 року утворений Координаційний штаб з питань захисту прав депортованих осіб. В межах роботи штабу надано сприяння понад 200 тисячам осіб, які покинули територію рф.
	Створено портал «Діти війни», в межах роботи якого налагоджено збір і міжвідомчий обмін інформацією стосовно депортованих дітей. Наразі зібрано інформацію про 13 613 депортованих дітей. Повернуто 125 дітей, що були незаконно депортовані до рф і тимчасово окупованих територій.
	Забезпечено виконання Закону України «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей», який був поданий Президентом України та набрав чинності 19 листопада 2022 року. 1448 особам, звільненим з полону, та 462 сім'ям військових і цивільних осіб, які наразі знаходяться у ворожому полоні, виплачено одноразову грошову допомогу у розмірі 100 тисяч гривень кожному. Загальна сума допомоги – 191 мільйони гривень.

Продовження таблиця 1.2

Напрямок	Досягнення
Робота гарячих ліній	Для організації консультування ВПО, громадян, які проживають на тимчасово окупованих територіях, цивільного населення, постраждалого внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, а також інших осіб у Мінреінтеграції запроваджено роботу гарячих ліній
Нормотворча діяльність	У 2022 році Міністерством розроблено і прийнято або забезпечено прийняття 128 нормативно-правових актів з усіх напрямів діяльності, зокрема: - 5 законопроектів (очікують на розгляд Верховною Радою); - 1 постанова Верховної Ради України; - 2 Укази Президента України; - 47 постанов Кабінету Міністрів України; - 23 розпорядження Кабінету Міністрів України; - 50 наказів Мінреінтеграції, які підлягають державній реєстрації
Захист внутрішньо переміщених осіб	У червні 2022 року запроваджено посаду Уповноваженого з питань внутрішньо переміщених осіб. На сьогодні в Україні офіційно зареєстровано 4 867 106 ВПО, а за міжнародними оцінками кількість внутрішніх переселенців перевищує 7 мільйонів громадян. Ще понад 4 мільйони осіб зареєструвалися для отримання тимчасового захисту у Європі. У зв'язку з викликами, спричиненими повномасштабною агресією РФ проти України, Уповноважений ініціював перегляд затвердженої Стратегії інтеграції
	внутрішньо переміщених осіб і впровадження середньострокових рішень щодо внутрішнього переміщення до 2024 року. В межах Проекту Ради Європи «Внутрішнє переміщення в Україні: розробка сталих рішень. Фаза II» з вересня по грудень підготовлено проєкт оновленої Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення до 2024 року. Також підготовлено 3 щомісячні доповіді Уповноваженого з питань ВПО.
Допомога звільненим з полону	У квітні 2022 року змінами до Закону України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин» передбачено утворення в апараті Мінреінтеграції посади Уповноваженого з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, а також його Секретаріату. За цей час: - Уповноваженим організовано 16 передач тіл загиблих, у результаті яких забезпечено репартацію 869 тіл (останків) загиблих у зв'язку зі збройною агресією проти України. - - Створено 7 спеціальних груп з пошуку тіл, речей і документів загиблих осіб, якими здійснено понад 50 виїздів на деокуповані території, в результаті яких ексгумовано більш як 700 тіл (останків), речей і документів. - Розшукано та повернуто для поховання тіла загиблих із зон бойових зіткнень: понад 3000. - Заведено справ з розшуку осіб, зниклих безвісти: 13 835.
Гуманітарна допомога постраждалим від війни	Мінреінтеграції координує надання міжнародними організаціями допомоги внутрішньо переміщеним особам, зокрема: 1) Агентством ООН у справах біженців (УВКБ ООН) передано: - 50 000 наборів для екстреного ремонту в Київську, Чернігівську, Сумську та Харківську області; - 32 000 матраців, 47 500 ковдр, 15 500 подушок, 1500 розкладачок і 13 500 кухонних наборів у Житомирську, Закарпатську, Кіровоградську, Миколаївську, Херсонську, Хмельницьку, Полтавську області та м. Чернівці; - 500 ліжкомісць у Тернопільську область; 2) Уряд Польщі передав Україні гуманітарну допомогу для внутрішньо переміщених осіб – понад 94 тисячі одиниць (предметів) допомоги. 3) Евакуйованим дітям і дітям на деокупованих територіях ЮНІСЕФ надаються набори зимового одягу для дітей з-поміж ВПО віком від 2 до 14 років.

Закінчення таблиця 1.2

Напрямок	Досягнення
	22.12.2022 забезпечено наборами зимового одягу понад 112 000 дітей. 3) Мінреінтеграції разом зі Всесвітньою продовольчою програмою реалізують гуманітарний проект. Вже доставлено продукти для близько 5 тисяч людей громадян
Захист інформ суверенітету України	3 початку повномасштабного вторгнення РФ на всіх ресурсах міністерства опубліковано 14 180 матеріалів, зокрема на офіційному сайті – 1426 матеріалів, у соцмережах – 7852 матеріали. Проведено дві інформаційні кампанії: - «Гарячі лінії Уряду допомагають» для популяризації гарячих ліній міністерств (поширено 20 текстових і візуальних матеріалів); - щодо протидії незаконній паспортизації та «референдумам» на ТОТ (поширено понад 700 тематичних публікацій, 18 цифрових банерів, 9 аудіоматеріалів, 10 відео та 3 порадики). На деокупованих територіях розміщено 23 постери на зовнішніх рекламних носіях формату білборд, зокрема у Херсонській області – 19, Харківській – 4. Крім того, надруковано 5 тиражів буклетів (60 тисяч одиниць) Організовано роботу 9 мовників, які транслюють сигнал на деокуповані та прилеглі до них регіони. Згенеровано 167 годин інформаційного контенту на телебаченні та радіо
Санкційна політика	Від початку відкритої збройної агресії російської федерації проти України 24 лютого 2022 року Мінреінтеграції розроблено 10 санкційних пакетів (у тому числі два секторальних пакети), якими ініційовано застосування обмежувальних заходів (санкцій) до 466 фізичних осіб і 331 юридичної особи.
Облік завданих збройною агресією збитків	- 21 галузевий напрям визначення шкоди та збитків. - Понад 423 млрд доларів США — обсяг непрямих економічних втрат, пов'язаних із людськими втратами. - Понад 32 млрд доларів США — попередній обсяг прямих втрат. - В межах робочої групи «Аудит збитків» Національної ради з відновлення України від наслідків війни підготовлено попередній розрахунок прямих збитків — \$95,5 млрд і мінімальних потреб у відновленні зруйнованих активів — \$165,1 млрд. Дані були представлені на Міжнародній конференції з питань відновлення України у м. Лугано (Швейцарія). - У 2022 році проведено 2 засідання Комісії з проведення аудиту збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації. - Наразі погоджено, затверджено наказами й зареєстровано у Мін'юсти 10 методик, 8 методик погоджено Мінреінтеграції без зауважень, 4 методики перебувають на опрацюванні в Мінреінтеграції, 4 методики — на стадії підготовки міністерствами.
Міжнародна діяльність	- 99 000 000 доларів США спрямовано на здійснення соціальних виплат ВПО для покриття витрат на проживання в межах проекту «Східна Україна» - За підтримки Уряду Німеччини та Кредитної установи для відбудови (KfW) укладено 512 договорів на суму 668 100 000 гривень з метою надання пільгових кредитів для придбання житла ВПО. - 65 845 осіб отримали фінансову допомогу на загальну суму 79 014 000 гривень від Товариства Червоного Хреста України та Міжнародного Комітету Червоного Хреста. - 12 393 особи отримали фінансову допомогу на загальну суму 27 264 600 гривень за підтримки Міжнародної організації з міграції.
Протимінна діяльність	- 10 мільйонів осіб охоплено СМС-інформуванням про небезпеку від вибухонебезпечних предметів - 128 тисяч роздаткових матеріалів з мінної безпеки розповсюджено серед населення деокупованих територій. - 138 білбордів і сітілайтів щодо безпечної поведінки розміщено на території Київської, Чернігівської та Харківської областей.

Джерело: складено автором на основі даних [24]

Аналізуючи дані та інформацію щодо роботи Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України в сфері гуманітарного розвитку держави, наведених в табл. 1.2, важко переоцінити. Масштаб викликів в умовах широкомасштабної агресії, вимагає від команди Мінреінтеграції в координації з іншими державними інституціями та міжнародними партнерами, реалізовувати велику кількість проектів, програм у гуманітарній сфері, що робить даний державний орган одним із ключових у структурі органів виконавчої влади.

Також, в рамках співпраці з офісом ООН з координації гуманітарних питань в Україні, з метою забезпечення узгоджених дій гуманітарних організацій, які здійснюють свою діяльність в Україні, Мінреінтеграції, починаючи з 2016 року включно і до наших днів, приймає активну участь в формуванні Плану гуманітарного реагування на відповідний рік (План гуманітарного реагування є консолідованою аналітичною базою для стратегічного планування, моніторингу та першочергових напрямів подолання гуманітарної кризи, зокрема таких, як захист та охорона здоров'я, забезпечення водою, харчуванням та житлом, освіта, соціальна адаптація тощо).

Мінреінтеграції, регулярно, спільно з гуманітарними організаціями, проводить аналіз потреб цивільного населення, надає рекомендації гуманітарним організаціям та консолідує їх діяльність у цьому питанні, проводить узгоджувальні наради де опрацьовуються основні розрахунки щодо забезпечення скоординованого, ефективного, вчасного та орієнтованого на потреби гуманітарного реагування, які в подальшому відображаються в основі Плану. З метою ефективної реалізації Плану, проводиться його висвітлення на вітчизняних майданчиках та міжнародній арені, зокрема, в рамках зустрічей у Раді Безпеки ООН.

РОЗДІЛ 2. ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ГУМАНІТАРНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

2.1. Моніторинг та оцінювання діяльності Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій в сфері гуманітарного розвитку

З початку повномасштабного вторгнення рф основна місія Мінреінтеграції полягає у гуманітарному реагуванні на проблеми людей, які постраждали через війну. Насамперед йдеться про внутрішньо переміщених осіб і мешканців прифронтових територій.

Здійснюючи аналіз та оцінювання діяльності Мінреінтеграції в сфері гуманітарного розвитку за період 2018-2022 рр. варто враховувати декілька основних факторів, які впливали на показники ефективності роботи та кількість/масштаб проектів, виділених коштів в рамках гуманітарної політики держави та фінансування з боку міжнародних партнерів та організацій. до яких було дотичне міністерство, а саме:

- 1) Продовження військової агресії рф (2014 - наші дні);
- 2) Епідемія Covid-19 (2019-2022);
- 3) Початок широмасштабної війна з РФ (24 лютого 2022 р. - наші дні)

Пандемія COVID-19 створила додатковий тиск на населення, що продовжує боротися з труднощами.

Збройний конфлікт, що тривав понад вісім років, кардинально змінив життя та добробут мільйонів людей у Донецькій та Луганській областях, а після початку широкомасштабної агресії вплинув на все населення України.

Спочатку, пропоную розглянути цифри, щодо кількості людей, які потребують допомоги/яким надана допомога (рис. 2.1) та кількість розглянутих звернень, заяв, скарг громадян України до Мінреінтеграції за 2018-2022 рр. (рис. 2.2):

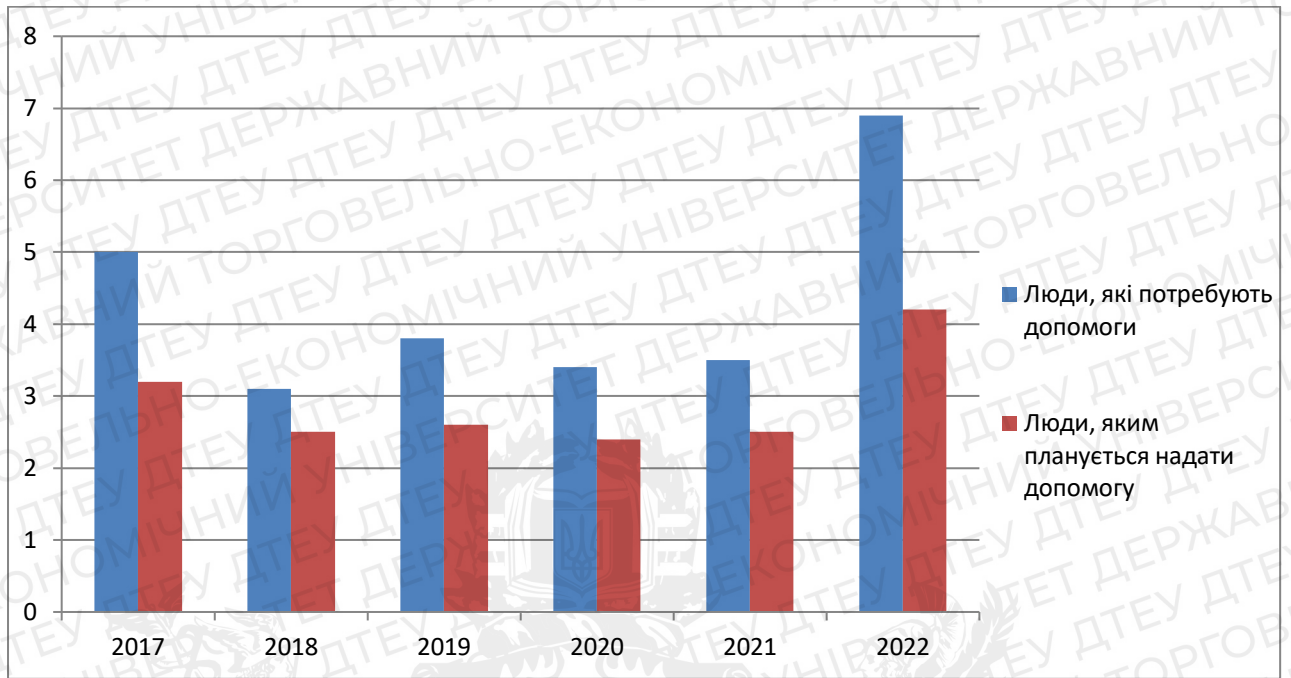

Рис. 2.1 Кількість людей, які потребують допомоги та яким планується надати допомогу 2017-2022 рр., млн. чол.

Джерело: складено автором на основі даних [45]

Протягом 2017-2021 рр. кількість людей, які потребували гуманітарної допомоги внаслідок збройного конфлікту та пандемії COVID-19, залишалися приблизно на одному рівні та коливались в межах 3-4 млн. чол. Водночас у 2022 році потреби стали набагато гострішими через наслідки широкомасштабної агресії з боку рф і склали близько 7 млн. чол.

Упродовж 2018- 2021 рр. кількість розглянутих звернень, заяв, скарг громадян України Мінреінтеграції коливалась в діапазоні 1208 –1500 шт.. Досить низкі показники взаємодії Мінреінтеграції з громадянами України в інформаційному полі було пов'язане з недостатнім фінансуванням Міністерства, обмеженою кількістю співробітників та відсутністю спеціалізованої платформи (координаційного центру).

За підсумками 2022 року показник кількості опрацьованих звернень кратно зріс і склав 297 148 шт. Даний факт пов'язаний із виділенням коштів з державного бюджету на створення Національного інформаційного бюро (НІБ) при Міністерстві. НІБ було створене 17 березня 2022 р.на виконання Женевських

конвенцій про захист жертв війни від 12 серпня 1949 року. Ключовими завданнями якого стали:

- Збір, централізація й узагальнення інформації про військовополонених і загиблих комбатантів з обох сторін конфлікту;
- Збір інформації про постраждалих внаслідок збройної агресії осіб: утримуваних цивільних осіб, зниклих безвісти, примусово переміщених (депортованих) тощо.

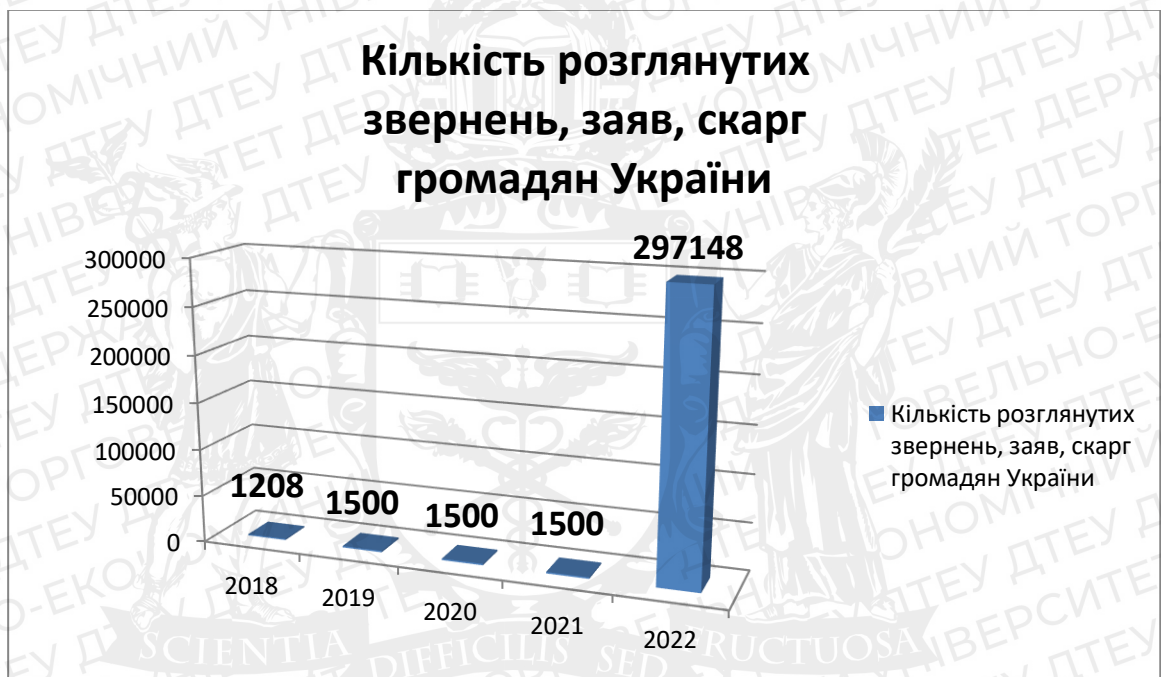

Рис. 2.2 Кількість розглянутих звернень, заяв, скарг громадян України
Мінреінтеграції за 2018-2022 рр., шт.

Джерело: складено автором на основі даних [24]

Для більш чіткого розуміння специфіки отриманих звернень від громадян за 2022 р., пропонуємо розглянути їх структуру (рис. 2.3).

На діаграмі ми бачимо, що основну частку від загальної кількості звернень громадян до Мінреінтеграції за 2022 р. у розмірі 297 148 шт., склали телефонні дзвінки – 192 050, на другому місці за популярністю контактів з Міністерством є звернення через форму на сайті – 45 328, на третьому: використання месенджерів – 31 360, на четвертому: звернення через електронну скриньку – 28 500 шт.

Третина від усіх звернень надходила в електронному форматі, обумовлено масовою цифровізацією України, що мала місце в останнє десятиліття.

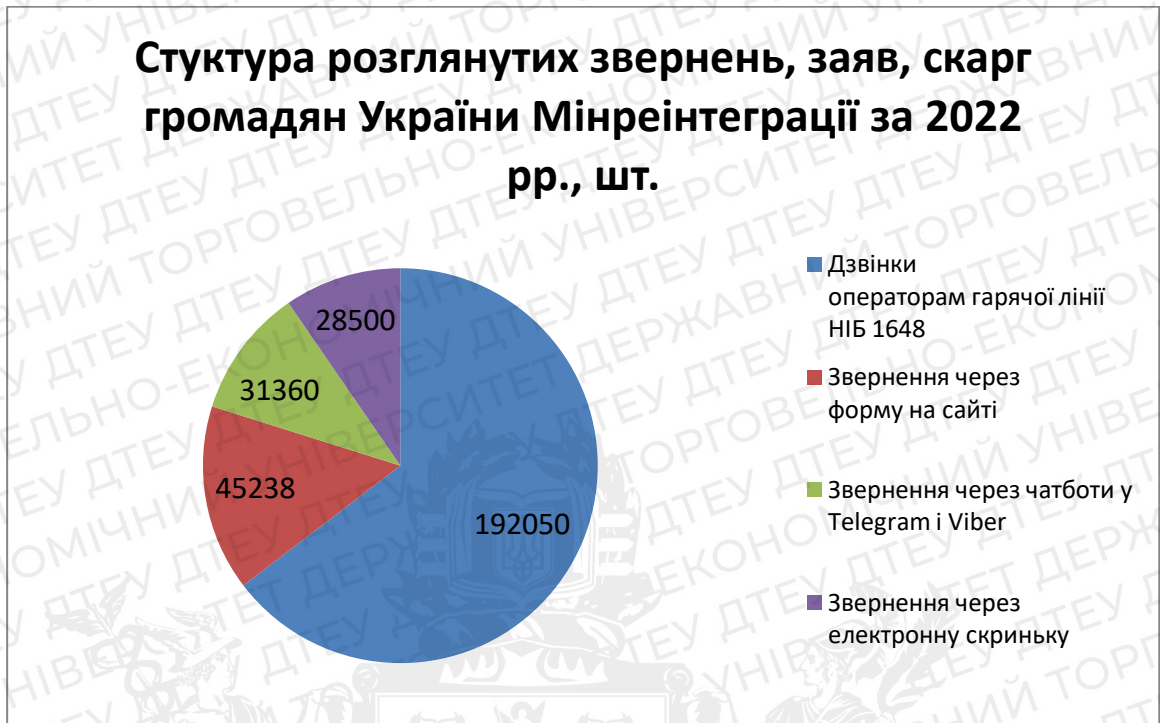

Рис. 2.3 Структура розглянутих звернень, заяв, скарг громадян України Мінреінтеграції за 2022 рр., шт.

Джерело: складено автором на основі даних [24]

Для забезпечення та покращення діяльності Мінреінтеграції в рамках законодавчого поля України, відповідними структурними підрозділами Міністерства було підготовлено, розроблено та прийнято певна кількість нормативно-правових актів з усіх напрямів діяльності.

Для аналізу масштабів проведеної роботи у даному напрямку, пропонуємо розглянути табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Кількість розроблених нормативно-правових актів за участі Мінреінтеграції за 2018-2022 рр., шт.

2018	2019	2020	2021	2022
10	11	15	17	128

Джерело: складено автором на основі даних [24]

Кількість розроблених нормативно-правових актів за участі Мінреінтеграції за період 2018-2021 рр., яка коливалась в межах 10-17 шт., свідчить про достатньо аморфну роботу Міністерства в даному напрямку. Різне зростання прийнятих

нормативно-правових актів у 2022 році пов'язане із збільшенням функціональних обов'язків Міністерства, розширення сфер діяльності та викликами, які повстали перед Україною з початком широкомасштабної агресії.

Структура розроблених, прийнятих або забезпечено прийняття нормативно-правових актів з усіх напрямів діяльності Мінреінтеграції за 2022 р. наведено в рис. 2.4.

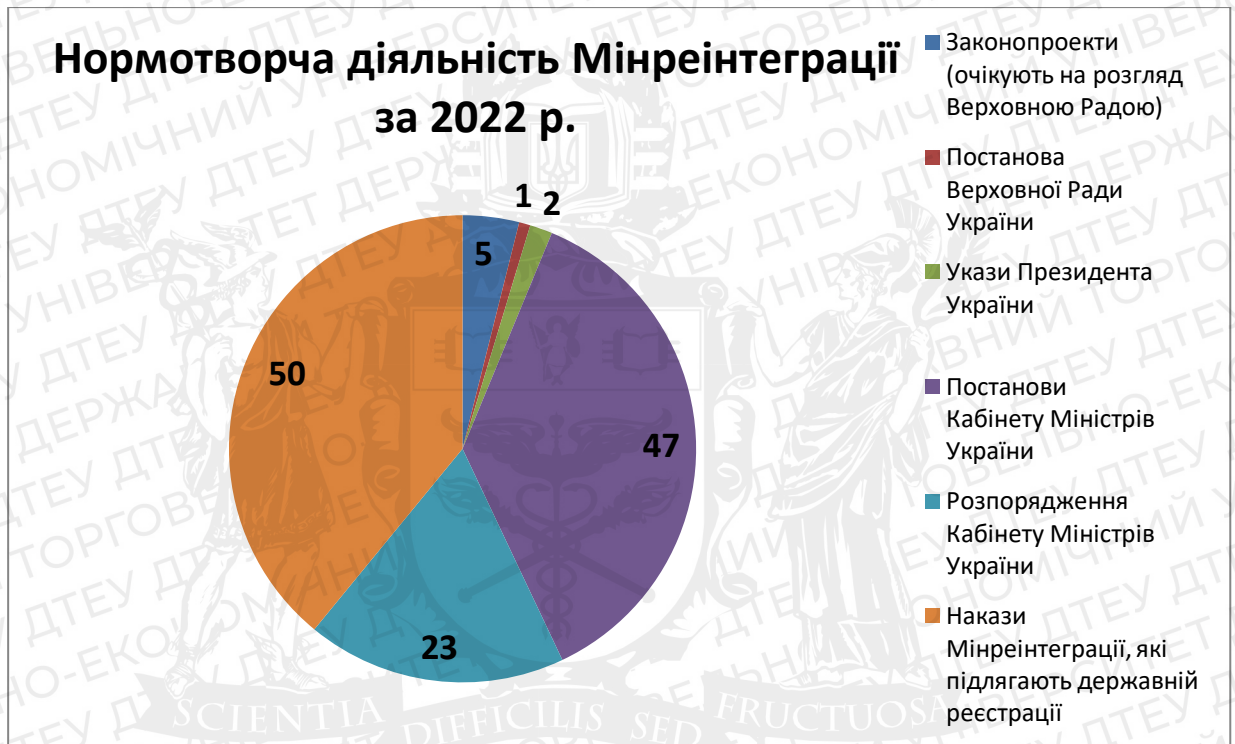

Рис. 2.4 Нормотворча діяльність Мінреінтеграції за 2022 р., шт.

Джерело: складено автором на основі даних [24]

Пропоную провести моніторинг проектів, в яких приймало участь Мінреінтеграції, у розрізі більш широких показників:

Аналізуючи дані рис. 2.5 варто зазначити, що основний акцент у діяльності Мінреінтеграції за період 2018-2022 рр. був зроблений на сектор безпеки, що спричинено першочерговою реалізацією гуманітарної політики держави щодо забезпечення та проведення безпекових заходів і складав районі 25-30%. У зв'язку з погіршенням економічної ситуації в країні під час широкомасштабної агресії, держава, в особі Мінреінтеграції сфокусувалася на ще одному секторі – надання багатоцільової допомоги тимчасово переміщеним особам та переселенцям. Даний

показник різко виріс і склав у 2022 році та склав 35% у загальній структурі наданої гуманітарної допомоги громадянам за участю Мінреінтеграції.

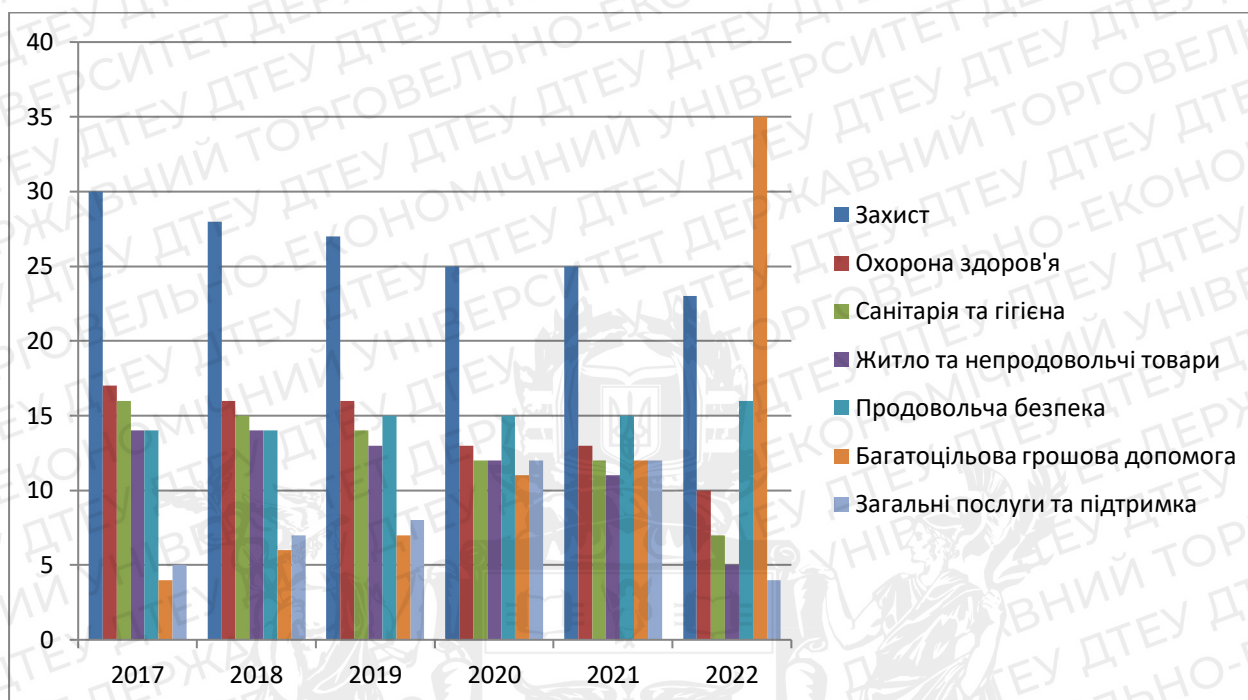

Рис. 2.5 Розподіл гуманітарних проєктів за секторами 2017-2022 рр., %

Джерело: складено автором на основі даних [24]

За даними дослідження, проведеного Міжнародною організацією з міграції, через шість місяців після повномасштабного вторгнення росії на територію України кількість внутрішньо переміщених осіб має тенденцію до зростання і становить 6,9 млн осіб станом на 1 вересня 2022 р. При цьому важливо звернути увагу, що майже половина внутрішньо переміщених осіб (44 %) працездатного віку нині не отримують доходу. Лише одна третина опитаних вказали заробітну плату як основне джерело доходу після переміщення, а 24 % зазначили, що покладаються на державну підтримку [29].

28 червня 2022 року постановою Кабінету Міністрів України було затверджено Положення про Уповноваженого з питань ВПО [26], який одночасно є заступником Міністра Мінреінтеграції. Зазначене Положення регламентує компетенцію Уповноваженого, а також передбачає його обов'язок не рідше ніж один раз на місяць подавати Кабінету Міністрів України інформацію про становище внутрішньо переміщених осіб.

За таких умов цілком очевидно, що діяльність Мінреінтеграції у сфері соціального захисту ВПО набуває особливої актуальності, а від її якості залежить життя мільйонів. Оскільки гуманітарні умови на підконтрольних Уряду територіях та на тимчасово окупованих територіях суттєво відрізняється, ці території розглядаються окремо у сфері гуманітарної політики держави та реалізації програм і проектів в яких приймає участь Мінреінтеграції.

Діяльність Мінреінтеграції також спрямоване на задоволення особливих потреб сільських та міських жителів, а також внутрішньо переміщених осіб (ВПО), які перебувають лише на підконтрольних Уряду територіях. У стратегії гуманітарного розвитку також були враховані наслідки COVID-19 для населення та умов діяльності, а також початок широкомасштабної агресії у 2022 році.

На окрему увагу заслуговує прийняття Кабінетом Міністрів України відповідних постанов про співпрацю з міжнародними інституціями в зазначеній сфері, серед яких: «Про реалізацію спільного з Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців проекту щодо додаткових заходів із соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб» [28] та «Про реалізацію спільного з Всесвітньою продовольчою програмою ООН проекту щодо додаткових заходів із соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб» [29].

Положенням Мінреінтеграції визначено, що Мінреінтеграції відповідно до покладених на нього завдань вживає заходів та організовує роботу щодо залучення інвестицій, кредитів та грантів, у тому числі коштів міжнародних фінансових організацій (далі – МФО) і МТД, з метою підготовки та виконання завдань і реалізації проектів з питань, що належать до його компетенції.

Структурним підрозділом, відповідальним за забезпечення координації роботи структурних підрозділів апарату Міністерства з питань залучення, використання та моніторингу спільних проектів з МФО та проектів МТД є Експертна група європейської інтеграції, МТД та співпраці з МФО Директорату стратегічного планування та євроінтеграції. Експертна група в межах компетенції розробляє пропозиції з питань залучення МТД та взаємодії з МФО, здійснює загальну координацію Міністерства з питань співробітництва з партнерами з розвитку та

сприяє ефективному функціонуванню єдиної системи залучення, моніторингу та використання МТД, здійснює постійний аналіз стану справ з питань залучення МТД та взаємодії з МФО тощо.

В табл. 2.2. наведено кількість партнерів (організацій-учасниць) за секторами, які координує Мінреінтеграції в рамках міжнародного співробітництва.

Таблиця 2.2

Кількість партнерів (організацій-учасниць) за секторами, які координує Мінреінтеграції в рамках міжнародного співробітництва.

	Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Сектор	-	-	-	-	-	-
Захист	-	22	23	25	25	101
Охорона здоров'я	-	12	14	15	16	64
Санітарія та гігієна	-	12	14	15	15	70
Житло та непродовольчі товари	-	10	12	14	15	65
Продовольча безпека	-	11	9	12	14	72
Загальні послуги та підтримка	-	5	5	4	4	28
Освіта	-	4	6	5	4	18
Багатоцільова грошова допомога	-	6	7	8	8	24

Джерело: складено автором на основі даних [24]

В Україні станом на кінець 2022 р. працюють близько 700 гуманітарних організацій, серед яких як міжнародні агентства, так і місцеві неурядові організації та благодійні фонди, з більшістю із них співпрацює Мінреінтеграції.

Це у 5 разів більше, ніж 12 місяців тому.

Для понад половини гуманітарних операторів основним напрямом діяльності залишається допомога харчовими продуктами та забезпечення предметами першої потреби й засобами до існування.

Мінреінтеграції продовжує активно співпрацювати з гуманітарною спільнотою в Україні. Тривають спільні проекти міністерства разом із UNHCR Ukraine, UNICEF, WFP, IOM, ICRC, ОСНА й іншими міжнародними та місцевими гуманітарними операторами.

В табл. 2.3. наведено кількість проектів за секторами, які координує Мінреінтеграції в рамках міжнародного співробітництва.

Таблиця 2.3

Кількість проектів за секторами, які координує Мінреінтеграції в рамках міжнародного співробітництва.

	Рік	2018	2019	2020	2021	2022
Сектор	-	-	-	-	-	-
Захист	-	35	32	32	31	150
Охорона здоров'я	-	26	25	23	20	95
Санітарія та гігієна	-	18	14	22	22	75
Житло та непродовольчі товари	-	21	19	18	17	72
Продовольча безпека	-	24	22	19	17	111
Загальні послуги та підтримка	-	8	8	6	4	30
Освіта	-	7	6	6	5	22
Багатоцільова грошова допомога	-	12	11	9	8	24

Джерело: складено автором на основі даних [24]

Основне завдання Мінреінтеграції полягає у реалізації проектів, що дають змогу задовольнити нагальні багатогалузеві гуманітарні потреби внутрішньо переміщених осіб та постраждалого від війни населення в Україні.

Період 2012-2021 рр. характеризувався сталою кількістю діючих гуманітарних проектів, які супроводжує Мінреінтеграції, число яких коливалось від 4 до понад 30 шт., в залежності від сектору. П'ятикратне збільшення кількості нових та розширення сфери реалізації та обсягу фінансування діючих гуманітарних ініціатив у 2022 р було викликано різким збільшенням учасників гуманітарних програм та масштабів гуманітарної катастрофи, яка має місце на всій території України, особливо в областях, де ведуться бойові дії та тих, що прийняли вимушених переселенців.

Більше восьми років війни справили руйнівний вплив на всі аспекти повсякденного життя мільйонів людей, починаючи від обмеження доступу до продуктів харчування, медичного обслуговування, освіти та соціальних виплат і закінчуючи тим, що люди живуть у постійному страху за своє життя.

Війна також прискорила економічні проблеми Донецької, Луганської, Харківської, Запорізької, Херсонської, Київської, Чернігівської, Сумської областей, особливо тимчасово окупованих територій. Негативні соціально-економічні наслідки розповсюдились на всю територію України в 2022 році в результаті широкомасштабної війни.

Громадяни України не тільки не змогли скористатися можливостями розвитку, але й зазнали погіршення добробуту та рівня життя.

Саме тому основним завданням Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій є формуванні та реалізації державної політики у сфері гуманітарного розвитку, вирішення питань, пов'язаних з тимчасово окупованими територіями України та територіями, де ведуться бойові дії, допомога населенню, що на них проживає.

2.2. Розроблення заходів удосконалення діяльності Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій в сфері гуманітарного розвитку

Від початку збройного конфлікту російської федерації (рф) проти України, який триває з 2014 року і дотепер, українська держава пережила декілька хвиль масових переміщень цивільного населення у межах своєї території. Упродовж 2022 року, з розгортанням вже повномасштабної війни в Україні, за оцінками міжнародних організацій, кількісний вимір внутрішньо переміщених осіб наближається до 7 млн., за іншими оцінками вже перевищив цей показник [4]. Як результат, має місце різке погіршення гуманітарної ситуації в країні та настання гуманітарної катастрофи в багатьох регіонах держави.

Основна місія Мінреінтеграції з початку повномасштабного вторгнення рф полягає у гуманітарному реагуванні на проблеми людей, які постраждали через війну. Насамперед йдеться про внутрішньо переміщених осіб і мешканців прифронтових територій [23].

Для покращення ефективності роботи Мінреінтеграції в гуманітарній сфері та оптимізації використання виділених коштів з боку держави та міжнародних партнерів, потрібно розробити ряд заходів щодо удосконалення наявних та перспективних напрямків діяльності Мінреінтеграції:

1) Формування (оперативне оновлення) єдиного переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією:

- Перелік повинен передбачати дві градації ведення бойових дій на території: активні та можливі. Окремим розділом у переліку визначаються окуповані території. Окрім того, до переліку ретроспективно включені території, на яких велися бойові дії та які були тимчасово окуповані з 24 лютого 2022 року й на яких бойові дії або тимчасова окупація завершилися.

Дана градація дає змогу оперативно формувати та реалізовувати гуманітарні проекти, відповідно до потреб населення, що проживають на відповідних територіях, або вимушено переміщених осіб.

Важливо зазначити, що вищезгаданий перелік повинен масштабуватися до рівня окремих населених пунктів. Такий принцип формування дозволить більш ефективно вирішувати питання відновлення доступу до реєстрів. А також додасть гнучкості при визначенні належності чи неналежності певної території до тимчасово окупованих.

Перелік повинен застосовуватися, зокрема, для виплат внутрішньо переміщеним особам, приватизації державного майна, спрощеного вступу до закладів освіти, обмеження та відновлення доступу до публічних електронних реєстрів, тощо.

2) Діяльність Мінреінтеграції у сфері міжнародного гуманітарного права. Одним із основних завдань Мінреінтеграції повинно стати забезпечення формування та реалізація державної політики з питань дотримання норм міжнародного гуманітарного права на всій території України.

З цією метою Мінреінтеграції повинно удосконалити збір, аналіз та узагальнення інформації про дотримання норм міжнародного гуманітарного права на тимчасово окупованих територіях України, а також прилеглих до них територіях і вносити пропозиції щодо реагування на факти порушення.

Постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2017 р. № 329 утворена Міжвідомча комісія з питань застосування та реалізації норм міжнародного гуманітарного права в Україні, де Мінреінтеграції відіграє одну з ключових ролей.

Міжвідомча комісія є дорадчим органом, що діє при Кабінеті Міністрів України, у сфері сприяння забезпеченню реалізації міжнародно-правових зобов'язань України у галузі міжнародного гуманітарного права та повинна являти собою платформу для:

- виявлення основних практичних проблем в сфері гуманітарного права;
- визначення короткострокових та довгострокових пріоритетів;
- їх подальшої реалізації всіма відповідальними сторонами;
- дійснення моніторингу вирішення поставлених проблем та оцінка його ефективності.

3) Діджиталізація та оновлення реєстрів в режимі онлайн.

Мінреінтеграції спільно з Міністерством цифрової трансформації була розроблена інформаційна система переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією та система обліку пошкодженого майна приватної, комунальної та державної форми власності.

Масштаби руйнувань за 1 рік війни у розрізі областей просто вражають (Додаток 1).

Мінреінтеграції повинно активізувати роботу щодо узгодження та створення платформи, на якій буде впроваджено можливість подання електронної заяви та внесення даних до Єдиного реєстру осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України.

4) Активізація роботи та підвищення ефективності надання гуманітарної допомоги в рамках міжнародного співробітництва з урядовими та неурядовими організаціями за участі Мінреінтеграції.

Гуманітарну допомогу потрібно розглядати як і роботу задля розвитку під далекоглядним, контекстуальним та стратегічним кутом зору.

Про методи гуманітарної допомоги минулих 12 місяців українські та й деякі міжнародні організації відгукуються переважно як про забюрократизовані, концептуально застарілі, і, на жаль, не завжди гуманно центричні. Така допомога вимагає занадто багато зайвої роботи з документами, узгодженнями та речами, які потребують і людської, і електричної енергії. Великі та й малі міжнародні гуманітарні організації або ті, які мають доступ до коштів, витрачають значну частину фінансового, людського і комунікаційного ресурсу на організацію гуманітарної роботи, а це надто величезний ресурс, який можна застосувати інновативніше і ефективніше.

Такі ресурси можливо було б надати на користь постраждалих та залучити саме їх до гуманітарної допомоги, яка б ґрунтувалася на сучасних технологіях координації роботи, методів документообігу та управління. Їх варто було б спрямувати на виплату коштів місцевим організаціям і їх співробітникам, що мало би уможливити найм своїх співробітників на більш постійній основі та на триваліший час. Це з одного боку посилює їх професійний, інституційний

розвиток та інституційну пам'ять, а з іншого – підтримало державу та суспільство через сплату податків за кожного повноцінно працевлаштованого співробітника.

Потрібно враховувати середовище та регіони, в яких надається гуманітарна допомога, і залучати місцевих фермерів, виробників продукції та підприємців, зокрема підприємців, щоб сприяти їхньому розвитку та сталості роботи. Це дозволить генерувати та розвивати додатковий ресурс на місці і у тривалій перспективі вирішувати значну кількість проблем самостійно

Отже, підхід має бути комплексним та людино-центричним. Саме тому Мінреінтеграції повинно продовжувати ініціативу щодо змін у нормативно-законодавчі акти та покращувати міжвідомчу кооперацію з іншими державними інституціями.

5) Удосконалити систему гуманітарних хабів в Україні, враховуючи регіональні логістичні можливості та потреби населення, що проживає на відповідних територіях.

Гуманітарна логістика є сектором логістики, що спеціалізується на організації доставки та складування витратних матеріалів під час стихійних лих або складних надзвичайних ситуацій в постраждалих райони і до постраждалих людей [42].

Наразі ситуація з логістичним забезпеченням транспортування гуманітарної допомоги, що у перші місяці війни мала дещо стихійний характер, з кінця 2022 року починає набувати організованого характеру. Схема виглядає наступним чином – гуманітарна допомога з більшості країн Європейського Союзу концентрується на східних кордонах, здебільшого в Польщі (Пшемисль, Хелм), та у значно менших обсягах у Румунії (Галац).

Такий дисбаланс викликаний перш за все конфігурацією лінії фронту та наявністю доступних шляхів сполучення, що наразі значно ускладнює постачання гуманітарної допомоги з боку Румунії далі меж Одеської та Миколаївської областей [27].

Задачею Мінреінтеграції є ініціювання внесення змін щодо:

- Розширення номенклатури товарів гуманітарного призначення, що не підлягають оподаткування при імпорті;

- Спрощення процедур розмитнення гуманітарної допомоги різними суб'єктами гуманітарного процесу (міжнародні урядові та неурядові організації, українські благодійні фонди та інші)

Наразі в Україні створено 31 обласний хаб гуманітарної допомоги, лідерами за кількістю є Запорізька область – 5 хабів, а також Київська та Івано-Франківська – по 2 хаби. Решта областей мають по 1 хабу [49].

б) Оптимізація навантаження серед «відносно спокійних» регіонів України щодо переїзду ВПО та створення відповідних умов для ВПО, яких взято на облік.

Представництво Міжнародної організації з міграції оприлюднило дані, що в Україні станом на 1 вересня 2022 року зареєстровано 6,9 млн переселенців або 15% усього населення країни. Найбільшу кількість переселенців, серед усіх регіонів, прийняв східний регіон України (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

**Структура компактного проживання переселенців в Україні
за регіонами станом на кінець 2022 року, млн. осіб**

№	Назва приймаючого регіону	Кількість ВПО, млн. осіб
1	Східний регіон України (Дніпропетровська, Харківська, Запорізька обл.)	1 900 000
2	Західний регіон України (Львівська, Івано-Франківська, Чернівецька, Закарпатська, Тернопільська, Хмельницька, Рівненська, Волинська обл.)	1 700 000
3	Північний регіон України (Київська, Житомирська, Чернігівська, Сумська області обл.)	1 600 000
4	Центральний регіон України (Вінниччина, Черкащина, Кіровоградщина, Полтавщина)	1 000 000
5	Південний регіон України (Одеська, Миколаївська обл.)	700 000

Джерело: складено автором на основі даних [47]

Тож особливої уваги з боку Мінреінтеграції заслуговує форсування питання про створення можливостей для нових регіонів забезпечувати гарантовані державою

заходи соціального захисту для ВПО. Відповідно до проблемних напрямків роботи з ВПО, які зазначені у Стратегії людського розвитку [24].

Основними завданнями щодо покращення роботи Мінреінтеграції в рамках міжвідомчої координації мають стати такі напрямки:

- Забезпечення ВПО житлом;
- Надання ВПО матеріальної допомоги та підтримки;
- Питання працевлаштування ВПО.

7) Діяльність Мінреінтеграції повинна забезпечити зростання обсягів гуманітарної допомоги від міжнародних партнерів на 2023 р.

Значну роль у наданні гуманітарної допомоги відіграє безпосередньо пряма підтримка урядів країн-партнерів України (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Структура наданої гуманітарної допомоги Україні країнами-партнерами в 2022 році, млрд. \$

№	Країна-партнер	Обсяг наданої гуманітарної допомоги, млрд. \$
1	США	9,9
2	Німеччина	1,95
3	Євросоюз	1,57
4	Австрія	0,57
5	Великобританія	0,4
7	Норвегія	0,33
8	Канада	0,29
9	Нідерланди	0,21
10	Швейцарія	0,2
11	Польща	0,18
12	Франція	0,14
13	Бельгія	0,12
14	Чехія	0,11
15	Швеція	0,11

Джерело: складено автором на основі даних [49]

За інформацією МЗС, у розрізі міжнародних організацій гуманітарну допомогу надавала в основному ООН, яка розгорнула в Україні одну з найбільших своїх

гуманітарних операцій, а також суттєво збільшила присутність агенцій, програм і фондів. Система ООН спрямувала в Україну понад 4,5 млрд доларів.

Власне, керівництво Мінреінтеграції повинно сфокусувати свою увагу на ще двох пріоритетах діяльності у 2023 році, а саме:

1) Збільшити вдвічі загальну суму міжнародної допомоги для внутрішньо переміщених осіб (в тому числі шляхом зменшення витрат міжнародних донорів на менш ефективні форми допомоги внутрішнім переселенцям). У 2022 році сума грошової допомоги для ВПО становила 735 млн доларів США, у 2023 році планується залучити 1,5 млрд доларів США.

2) Забезпечити прийняття проекту Закону України «Про застосування та дотримання норм міжнародного гуманітарного права в Україні» (реєстр. № 8268).

Виконання та реалізація вищезазначених заходів з боку Мінреінтеграції, ініціювання змін нормативно-законодавчої бази у гуманітарній сфері, діджиталізація усіх процесів, пов'язаних з обліком ВПО, наданням гуманітарної допомоги, розширення мережі логістичних хабів, активізація роботи з міжнародними урядовими та неурядовими організаціями, благодійними фондами, підвищення ефективності використання наявного фінансового ресурсу і є тими ключовими управлінськими рішеннями, що значно покращать публічне управління у сфері гуманітарного розвитку України в умовах широмасштабної агресії.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У випускній кваліфікаційній роботі досліджено публічне управління у сфері гуманітарного розвитку держави. Розглянуто поняття публічне управління, гуманітарна сфера, проаналізовано основні пріоритети гуманітарного розвитку України, охарактеризовано діяльність Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій в сфері гуманітарного розвитку, проведено моніторинг та оцінювання діяльності Мінреінтеграції у гуманітарній сфері, сформульовано пропозиції щодо розроблення заходів удосконалення діяльності Мінреінтеграції у гуманітарному розвитку України.

Результати проведеного дослідження публічного управління у сфері гуманітарного розвитку держави та розробка напрямків удосконалення функціонування Мінреінтеграції, дозволили відповідно до мети та завдань випускної кваліфікаційної роботи такі висновки та узагальнення:

1. Визначено, що державна політика в гуманітарній сфері повинна бути спрямована на соціально-економічну підтримку населення України. Основними пріоритетом гуманітарного розвитку України повинно стати створення умов належного функціонування та розвитку гуманітарної сфери, яка в свою чергу, залежить від ефективності функціонування системи публічного управління, в тому числі діяльності Мінреінтеграції, й передбачає удосконалення відповідних механізмів державного управління.

2. Виявлено, що одну із основних ролей у сфері гуманітарного розвитку держави, в рамках міжвідомчої кооперації та координації, відіграє такий центральний орган виконачої влади, як Мінреінтеграції.

Обмежений бюджет, недостатня кількість бюрократичного апарату в організаційній структурі Мінреінтеграції, недосконала стратегія гуманітарного розвитку держави, перед широкомасштабною агресією з боку рф 24 лютого 2022 року виявило ряд проблем у роботі Міністерства та скоригувало основні пріоритети у діяльності відповідних структурних підрозділів.

3. З'ясовано, що Мінреінтеграції виконує досить широкий спектр функцій, щодо публічного управління у сфері гуманітарного розвитку держави. Масштаб викликів в умовах широкомасштабної агресії, вимагає від команди Мінреінтеграції в координації з іншими державними інституціями та міжнародними партнерами, реалізовувати велику кількість проектів, програм у гуманітарній сфері, що робить даний державний орган одним із ключових у структурі органів виконавчої влади. Покращення ефективності роботи Мінреінтеграції є одним із основних факторів успішності реалізації гуманітарної політики держави в умовах широкомасштабної агресії.

4. Запропоновано, що напрямами удосконалення діяльності Мінреінтеграції в сфері гуманітарного розвитку мають бути наступні заходи: ефективне використання наявного фінансового ресурсу, активізація взаємодії з міжнародними благодійними організаціями, розвиток міжнародної діяльності Мінреінтеграції у сфері міжнародного гуманітарного права, максимальна діджиталізація реєстрів та робочих процесів для зменшення бюрократичних витрат та покращення тайм-менеджменту щодо прийняття управлінських рішень, оптимізація структури регіонів, що приймають ВПО та, де надається гуманітарна допомога громадянам, розширення географії логістичних хабів в координації з органами місцевої влади та іншими органами державної влади.

Виконання зазначених заходів дасть змогу підвищити ефективність публічного управління Мінреінтеграції в сфері гуманітарного розвитку України, враховуючи фактор широмасштабної війни з РФ, та покращити міжвідомчу координацію для вирішення широкого спектру задач та викликів, які стоять перед державою та Міністерством.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базові засади соціального розвитку : наук. розробка / авт. кол. А. В. Решетніченко, О. Б. Кіреєва, Г. Д. Голубчик [та ін.]. – Київ : НАДУ, 2022. – 48 с.
2. Белашова Н. Сучасні наукові визначення поняття та сутності державного управління гуманітарною сферою в Україні. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України = The Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine : зб. наук. пр. / Ін-т законодавства Верховної Ради України. Київ, 2018. № 4. С. 128–133.
3. Бортнікова О.І. / Безпека гуманітарна./Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 1 : Теорія державного управління / наук.-ред. колегія : В. М. Князєв (співголова), І. В. Розпутенко (співголова) та ін. 2021. С. 47-49.
4. Гошовська В. Соціальна держава: типи, сутність, зміст. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Київ, 2020. № 3. С. 259–265.
5. Губернський Л., Андрущенко В., Михальченко М. Культура. Ідеологія. Особистість: Методолого-світоглядний аналіз. Київ : Знання України, 2021. 580 с.
6. Гуманітарна політика Української Держави в новітній період: Монографія / [За ред. С.І. Здіорука]. К. : НІСД, 2020. 403 с.
7. Дзоз В. Гуманітарна політика України в контексті суспільної модернізації (соціально-філософський аналіз) : дис. ... д-ра філос. наук : 09.00.03 / Ін-т вищ. освіти АПН України. Київ, 2018. 380 с.
8. Департамент соціально-гуманітарної політики та внутрішньо переміщених осіб. URL: <https://minre.gov.ua/page/departament-socialno-gumanitarnoyi-polityku-ta-vnutrishnoperemishchenyh-osib>
9. Діагностика функціонування регіональної економічної системи: монографія/ Агаджанова С. В. та ін. ; за наук. ред. Ю. І. Данька, В. Ю. Медвідь, О. М. Ковальнової. Суми : Університетська книга, 2020. 280 с.

10. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін. ; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трошинського, Ю.П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2020. – 820 с
11. Енциклопедія державного управління / наук. ред. Ю.В. Ковбасюк, М.М. Іжа, В.Г. Бодров та ін. // Галузеве управління. – К. : НАДУ, 2021. – Т. 4. – 648 с.
12. Енциклопедія державного управління / наук. ред. Ю.В. Ковбасюк, В.М. Князев, І.В. Розпутенко та ін. // Теорія державного управління. – К. : НАДУ, 2020. – Т. 1. – 748 с
13. Енциклопедія державного управління / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; за ред. Ю.В. Ковбасюк. – К. : НАДУ, 2021
14. Ісаченко, О. Зберегти та забезпечити: як змінилася логістика України під час війни / О. Ісаченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mind.ua/openmind/20241674-zberegiti-tazabezpechiti-yak-zminilasya-logistika-v-ukrayini-pidchas-vijni>
15. Капінус О. Я. Особливості державної політики щодо внутрішньо переміщених осіб в Україні: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. / Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України; Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу. Івано-Франківськ, 2021. 21 с.
16. Кількість внутрішньо переміщених осіб в Україні знову зростає, – дані МОМ. URL: <https://ukraine.iom.int/uk/news/kilkist-vnutrishnoperemishchenykh-osib-v-ukrayiniznovu-zrostaye-dani-mom>
17. Кіндзерський С. Державне управління в гуманітарній сфері регіону України: стан та тенденції розвитку : дис. канд. наук з держ. упр. : 25.00.02/ Національна академія держ. управл. при Президентові України. Київ, 2019. 20 с.
18. Кіреєва О. Б. Ресурсне забезпечення соціального управління / О. Кіреєва // Особливості соціального управління в Україні : матеріали круглого столу / за заг. ред. А. В. Решетніченка. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2021. – С. 24.
19. Кульчицький Т. Р. Правове регулювання соціального захисту внутрішньо переміщених осіб в Україні: дис. ... д-ра філософії в галузі знань 08 «Право» зі

спеціальності 081 «Право» / Інститут післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки Львівського національного університету імені Івана Франка. Львів, 2022. 224 с.

21. Концептуальні підходи до державного регулювання стратегічного розвитку регіону за кордоном / М. А. Латинін, О. О. Лукашов // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука" . - 2020. - № 9. - С. 18-26

22. Моделювання соціально-економічного розвитку мезосистем в умовах децентралізації : монографія / Н. В. Сментина та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук Н. В. Сментини. Київ : Гуляєва В. М., 2019. 268 с 20.

23. Офіційний сайт Міжнародної Організації з Міграції (МОМ). <https://ukraine.iom.int/uk/dani-ta-resursy>

24. Офіційний сайт Мінреінтеграції <https://minre.gov.ua/diyalnist/czili-ta-priorityty-strategichni-dokumenty-strategiya-czili-ta-priorityty/>.

25. План гуманітарного реагування 2021 – ООН Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukraine.un.org/uk/102687-plan-gumanitarnogoreaguvannya-2021>

26. Положення про Уповноваженого з питань внутрішньо переміщених осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.06.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/740-2022-%D0%BF#n12>.

27. Портал гуманітарної допомоги [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://help.gov.ua/>

28. Про реалізацію спільного з Всесвітньою продовольчою програмою ООН проекту щодо додаткових заходів із соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/446-2022-%D0%BF#Text>

29. Про реалізацію спільного з Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців проекту щодо додаткових заходів із соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/445-2022-%D0%BF#Text>

30. Сердюкова О. Є. Інноваційний розвиток територій в Україні: механізми забезпечення : монографія. Харків : Оберіг, 2020. 275 с.
31. Стельмащук Ю. Державне регулювання розвитку соціально-гуманітарної сфери: термінологічний інструментарій. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 20. С. 93–97.
32. Степанко О. Сутність, мета, завдання та складові гуманітарної сфери. Теорія та практика державного управління. 2017. Вип. 4. С. 201–208
33. Стратегія людського розвитку : указ Президента України від 2 червня 2021 року № 225/2021. <https://www.president.gov.ua/documents/2252021-39073>
34. Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни»: указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020?find=1&text=%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1#Text>
35. Стратегування регіонального розвитку: теорія, методологія, концепція : монографія / М. І. Зверяков та ін. Одеса : Інтерпрінт, 2019. 235 с.
36. Сурмін Ю. Термінологічна система державного управління: сутність та тенденції розвитку / Ю. Сурмін ; за ред. Ю.В. Ковбасюка, Ю.П. Сурміна, В.П. Трощинського // Понятійно-категоріальний апарат публічного управління. – К. : НАДУ, 2020. – С. 9–22. – 96 с.
37. Решетніченко А. В. Гуманістична концепція управління / А. В. Решетніченко // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. / редкол. : С. М. Серьогін (голов. ред.) [та ін.]. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2020. – С. 21 – 43.
38. Решетніченко А. В. Управління процесами зрілого розвитку соціальних спільнот / А. В. Решетніченко // Грані. – 2021. – С. 110 – 113.
39. Рогозян Ю. С. Домінуюча стратегія розвитку міжрегіонального економічного співробітництва: формування та реалізація : монографія. Київ : Вид-во Людмила, 2019. 331 с
40. Худoley В. Ю. Децентралізація як передумова модернізаційних змін сталого розвитку регіонів України : монографія. Київ : Вишемирський В. С., 2019. 111 с

41. Чеканова Т. Взаємодія адміністративних та політичних механізмів у системі публічного управління: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Одес. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Одеса, 2018. 20 с.

42. Шевченко, В. Логістика війни. Як змінились вантажні перевезення в Україні / В. Шевченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/perevezennya-v-ukrajinipid-chas-viyni-gumanitarni-vantazhi-obmezhennya-naperevezennya-50231625.html>

43. Davey E. A History of the Humanitarian System: Western Origins and Foundations / E.Davey, J.Borton, M.Foley. – Humanitarian Policy Group. – 2013.

44. McGinnis M.D. Policy substitutability in complex humanitarian emergencies / M.D. McGinnis // Journal of Conflict Resolution. – 2020. – № 44 (1). – P. 62–89.

45. Ukraine: Humanitarian Impact Situation Report (As of 3:00 p.m. (EET) on 17 March 2022) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://reliefweb.int/report/ukraine/ukrainehumanitarian-impact-situation-report-300-pm-eet-17-march-2022>

46. https://uk.wikipedia.org/wiki/Міністерство_з_питань_реінтеграції_тимчасово_окупованих_територій_України

47. <https://delo.ua/society/yaki-oblasti-ukrayini-priinyali-naibilse-pereselenciv-405409/>

48. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2021_11\(2\)_114](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2021_11(2)_114)

49. <https://chesno.org>

50. <https://www.slovoidilo.ua/>

АНОТАЦІЯ

Висоцька А.О. Публічне управління у сфері гуманітарного розвитку держави. Випускна кваліфікаційна робота на здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньою програмою «Публічне управління та адміністрування». Державний торговельно-економічний університет, 2023.

У випускній кваліфікаційній роботі досліджено публічне управління у сфері гуманітарного розвитку держави. Розглянуто поняття публічне управління, гуманітарна сфера, проаналізовано основні пріоритети гуманітарного розвитку України, охарактеризовано діяльність Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій в сфері гуманітарного розвитку, проведено моніторинг та оцінювання діяльності Мінреінтеграції у гуманітарній сфері, сформульовано пропозиції щодо розроблення заходів удосконалення діяльності Мінреінтеграції у гуманітарному розвитку України.

Ключові слова: публічне управління, гуманітарна політика, розвиток, формування, гуманітарна сфера.

SUMMARY

Visotska A.O. Public administration in the field of humanitarian development of the state. Graduation qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty 281 "Public management and administration" in the educational program "Public management and administration". State University of Trade and Economics, 2023.

The state administration in the field of humanitarian development of the state was investigated in the final qualification work. The concept of public administration, the humanitarian sphere was considered, the main priorities of humanitarian development of Ukraine were analyzed, the activities of the Ministry of Reintegration of Temporarily Occupied Territories in the field of humanitarian development were characterized, monitoring and evaluation of the activities of the Ministry of Reintegration in the

humanitarian sphere was carried out, proposals were formulated for the development of measures to improve the activities of the Ministry of Reintegration in humanitarian development of Ukraine.

Keywords: public administration, humanitarian policy, development, formation, humanitarian sphere.

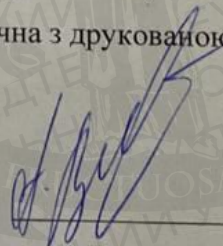
Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Висоцька Аміна Олександрівна, повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «Публічне управління у сфері гуманітарного розвитку держави» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія моєї роботи ідентична з друкованою.

«12» травня 2023 року

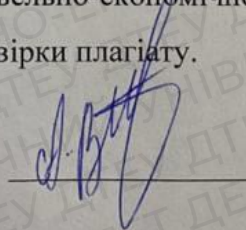
Згода

Я, Висоцька Аміна Олександрівна, цим засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему: “ Публічне управління у сфері гуманітарного розвитку держави ” несую повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний депозитарій Державного торговельно-економічного університету і збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

«12» травня 2023 року

Висоцька А.О.

РЕЦЕНЗІЯ

на випускню кваліфікаційну роботу студентки 4-го курсу, 19 групи
денної форми навчання освітнього ступеня “бакалавр”
спеціальності “Публічне управління та адміністрування”
Державного торговельно-економічного університету

Висоцької Аміни Олександрівни

на тему: **“Публічне управління у сфері гуманітарного розвитку держави”**

Гуманітарний розвиток держави є надзвичайно складним у своїй структурній побудові, що зумовлює наявність величезної кількості векторів публічного управління та необхідність формування виваженої, але багатоступінчастої державної гуманітарної політики. Актуальність теми дослідження також зумовлена пошуком механізмів публічного управління у сфері гуманітарного розвитку в Україні в умовах широкомасштабної агресії. Слід зазначити, що пріоритети гуманітарного розвитку в Україні потребують перегляду та оновлення в нових умовах функціонування держави.

Авторкою випускної кваліфікаційної роботи проаналізовано аспекти публічного управління у сфері гуманітарного розвитку держави, оцінено ефективність роботи Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій в сфері гуманітарного розвитку, сформульовано пропозиції щодо пошуку ефективних публічно-управлінських рішень.

В роботі визначено об’єкт, предмет дослідження, сформульовано його мету та завдання. Для вирішення поставлених завдань Висоцька Аміна Олександрівна вдало застосовує загальнонаукові методи дослідження.

Випускна кваліфікаційна робота Висоцької Аміни Олександрівни за змістом та оформленням відповідає поставленим вимогам, мета та завдання розкриті.

Враховуючи вищевикладене випускна кваліфікаційна робота Висоцької Аміни Олександрівни рекомендується до захисту та заслуговує на позитивну оцінку.

Генеральний директор
Видавничого дому «Молодь України»

Олександр КОДОЛА